

Katarina Peović Vuković*

**RAZUMJETI RAZGOVOR STROJEVA:
HEIDEGGEROVA ONTOLOGIJA PRISUĆA NASUPROT LACANOVU ANTI-
HUMANIZMU**

Sažetak

Rad kreće od pitanja strojne inteligencije, kibernetičkog problema, koji je usko vezan uz pitanja subjektivnosti, ljudske inteligencije i konstitucije ljudske komunikacije. Na primjeru programa umjetnih konverzatora, kao i (filmskih) reprezentacija tih programa preispituju se sličnosti i razlike, te njihova veza sa subjektivitetom u najširem smislu. Obrćući tezu o instrumentalizaciji subjekta posredstvom kibernetičkog okvira koji se, kako je to tvrdio Martin Heidegger, postavlja kao paradigmatički okvir modernih znanosti, rad upućuje na najužu vezu subjekta i mehaničkog ili digitalnog kvazi-inteligentnog stroja. Teorijski okvir rada čini primijenjena psihoanaliza Jacquesa Lacana, koja je u mogućnosti ukazati na manjkavosti razumijevanja komunikacije kao prenošenja informacija. Takva će se kritika ukazati plodnom ne samo za razumijevanje komunikacije i razlike između strojnog i ljudskog, već i za ukazivanje na probleme politike identiteta. Lacanov anti-humanizam i etike separacije ukazuju se tako kao alati suvremene kritike političke ekonomije.

Ključne riječi: *AI, Heidegger, kibernetika, Lacan, simptom, teorija komunikacije*

---

* Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Sveučilišna avenija 4, HR-51 000 Rijeka, kpukovic@ffri.hr

Katarina Peović Vuković*

UNDERSTANDING THE CONVERSATION BETWEEN MACHINES: HEIDEGGER'S ONTOLOGY OF PRESENCE VERSUS LACAN'S ANTI-HUMANISM

Abstract

This paper addresses the question of machine intelligence, a cybernetic problem closely related to the questions of subjectivity, human intelligence and the constitution of human communication. The example of chatterbots and their (movie) representations will be used in order to reexamine their similarities and differences, as well as their relation to subjectivity in the broadest sense. Reversing the thesis on the instrumentalisation of the subject by means of a cybernetic framework, which is, as Martin Heidegger claimed, established as a paradigmatic framework of contemporary sciences, the paper will point to the closest relation between the subject and the mechanical or digital quasi-intelligent machine. Jacques Lacan's applied psychoanalysis provides a theoretical framework for this paper since it is in a position to point out the inadequacies of understanding communication as a means of conveying information. Such critique will prove to be fruitful not only for describing communication and the difference between the machinal and the human, but also for indicating the problems of identity politics. Lacan's anti-humanism and ethics of separation appear as tools of contemporary critique of political economy.

Key words: AI, cybernetics, Heidegger, Lacan, symptom, communication theory

---

* Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Rijeka, Sveučilišna avenija 4, HR-51 000 Rijeka, kpukovic@ffri.hr